

'L'amant' de Marguerite Duras

Per primera vegada des de la mort de Marguerite Duras, el seu darrer amant, seductor i primer lector, trenca el silenci per defensar l'escriptora de certes acusacions aparegudes en la premsa francesa.

Yann Andréa passeja amb Marguerite Duras. "Jo vaig deixar d'escriure perquè havia d'estar amb ella. Escoltar allò que em deia. Jo, de fet, li passava els textos a màquina. Era el seu servidor. M'encarregava també d'anar a comprar, del cotxe, de la casa o de res... Havia d'estar allà, simplement".

Si Marguerite Duras alcés el cap, sentiria la necessitat de defensar-se coste què coste de les acusacions d'un antic amic seu, també escriptor, anomenat Philippe Sollers.

Una de les escriptores franceses més significatives del nostre segle, Marguerite Duras, va escriure obres tan importants com *Moderato Cantabile* (1958), *Hiroshima mon amour* (1960) o *L'amant* (1984), premi Goncourt. Aquestes obres, i moltes més, foren traslladades al cinema. També va escriure obres de teatre i féu l'experiència de guionista i directora, amb *Les enfants* (1985). Va tractar amb profunditat el colonialisme a l'Indo-xina.

Al final d'aquest any passat, el setmanari francès *L'Événement du jeudi* publicava una entrevista amb Philippe Sollers, un escriptor francès que durant un quant temps havia estat amic de Duras, la qual acusava de col·laboracionisme amb els alemanys durant la Segona Guerra Mundial. Del 1940 al 1944, les actituds de l'escriptora no s'expliquen amb claredat. Hi ha alguna cosa estranya: "Duras ha minimitzat sistemàti-

cament la seua funció en la comissió que adjudicava el paper als editors, dirigida pels alemanys i la Propagandastaffel" declara Sollers. Duras també es troba implicada en l'afer Delval. Per salvar el seu marit Antelme, l'escriptora sedueix el gestapista Delval. I, després, acabada la Segona Guerra Mundial, afusellen Delval, en part amb el testimoni de Duras.

A part els punts obscurs de la Guerra, caldria recordar el gust patològic per la tortura. "La tortura de Delval, en la qual pren part, excitant els altres homes presents. Duras tortura també el seu amant... —comenta Sollers—. Li agradava també aquest aspecte de domini, com ho prova la seva relació amb Yann Andréa, el seu darrer company".

Després d'aquestes acusacions i d'un esmentades, ha arribat l'hora que algú rente la imatge de l'autora d'*Hiroshima mon amour*. El seu darrer amant, seductor i primer lector, Yann Andréa, trenca el silenci per parlar de la persona amb qui va viure setze anys, del mes d'agost del 1980 a la mort de l'escriptora, el 3 de març de 1996. **Laia Climent**

—L'hem buscat tres mesos, des que es va publicar l'entrevista amb Philippe Sollers que presentava un retrat espantós de Marguerite Duras...

—Allò que deia Philippe Sollers en l'entrevista era un seguit tan gran d'infàmies, així sobre mi com sobre ella, que he de provar d'aclarir-ho.

—També opinava, escandalitzat, que l'any 1943 Duras havia treballat per un organisme, controlat pels alemanys, que distribuïa el paper als editors.

—Era una feina. Tots els francesos treballaven, i tot ho controlaven els alemanys. El 1943 ella va jugar-se la pell en la Resistència. Després va comprendre que el crim contra els jueus se situava en el centre del món, definitivament.

—Què era escriure per a Duras?

—Fins a l'últim moment es va demanar què era la veritat. No la sinceritat, sinó la veritat, una qüestió que la torturava. No es tractava de moralisme, sinó d'una cosa per sobre de tot això; una cosa que busca per a si mateixa...

—I a tot arreu.

—Ben cert. Ella, no comptava gaire. Duras no era res. Això deia ella. En paral·lel, hi havia la seua vida civil. Totes dues es confonen per donar lloc a aquest nom formidable: Duras.

—Aquest nom "còsmic", que deia ella.

—Sí [rialles]. Això no és responsabilitat seua. Amb el nom, s'hi va topar, vet-ho aquí. Un nom de ploma que conté tots els títols. Ben al revés del narcisisme; ella no existia.

—Es per a alimentar aquest nom que és una obra, que volia viure-ho tot?

—Ho volia tot. No volia res. Era una persona que vivia. Sollers, com tants i tants, s'absté de dir-ho. Cal ser lliures, i la persona lliure per excel·lència és Marguerite Duras. Lliure fins a la bogeria, fins a l'horror, l'horror de si mateixa, dels altres, del món —amb un doble amor als altres, a tot, als animals, a les plantes, a la música, al menjar, a les ostres, a mi també.

—Ho va pressentir això, vostè, quan s'hi va acostar?

—No. El 1975 Marguerite Duras va venir a presentar *India Song* al cinema Lux de Caën, on jo estudiava filosofia. Li vaig demanar si li podia escriure i em va dir: "Sí, escriu'm. Rue Benoit número 5". No em podia creure que em donés l'adreça.

—I li va escriure moltes cartes entre 1975 i 1980, sense que es tornaren a veure...

ARKIU / EFE

"El 28 d'agost de 1980, ens havíem de veure a Trouville. Vam xarrar. I aleshores em va dir: 'Quede's a dormir ací. No vull que pague un hotel, no té diners'. Va tancar la porta i ja no en vaig eixir mai més."

—No ens tornarem a veure. Ni ella em contestava. Jo li llegia els textos. Arribà un moment que només feia això. L'encontre va ser mitjançant una tercera persona, l'escriptura. Marguerite Duras era una persona totalment salvatge. Ho reinventava tot. Escribia cada llibre com si fóra una escriptora inaudita i nova. Aquesta era la seua eternitat. Es mantenia en una urgència de veritat espantosa. Les persones deixaven d'existir; només el principi aconseguia d'apassionar-la. La vaig veure a vegades insultar la gent, però sense menysprear mai ningú. Tractava els altres amb igualtat, en aquest cas també radical, tant si es tractava d'un cambrer com d'un professor. Era d'una democràcia integral, insostenible. Calia esforçar-se per poder aguantar els deliris de la Duras. Resultava força difícil de no matar i no matar-se. Era una mena de joc vital. La seua relació amb els diners era un exemple d'aquest joc. No va deixar mai ni un franc de propina a cap restaurant. A voltes jo hi deixava una moneda sense que se n'adonés, però si em sorprenia, m'esbroncava. Com diu Pascal, fins i tot les reines necessiten divertir-se.

—Divertir-se volia dir fastiguejar, ser obsessa, avara, megalòmana...

—Era anar tres vegades al Bon Marché per buscar el botó d'una samarreta. Telefonar deu vegades per reclamar el diners a *Libération*. Tenia un caràcter molt difícil. Fins a *L'amant*, el 1984, va viure amb pocs diners. Marguerite Duras va ser una veritable pobra. El seu únic tresor era el seu nom. Els seus tex-

tos, els va oferir al món sencer, a vosaltres, a mi, i això ho va pagar físicament.

—L'alcohol.

—Ella ho pagava tot al comptat i cent vegades més que no els altres. Això és la generositat.

—Sollers l'acusava també de filosemitisme, per a tapar el seu engegament durant la guerra. Com va situar la qüestió dels jueus al centre de la seua visió del món fins al punt de convertir-lo, a vostè, en jueu al llibre que porta el seu nom: Yann Andréa Steiner?

—Per amor. Quan era estudiant va tenir d'amant un jove jueu de Neuilly. De nit, llegia la Bíblia. I la Bíblia fou la seva lectura.

—Tanmateix, el poder executiu la fascinava. Quan François Mitterrand va ser president de la República, diu Sollers, es va mostrar favorable a la "gran pítia de l'Élysée".

"La persona lliure per excel·lència és Marguerite Duras. Lliure fins a la bogeria, fins a l'horror, l'horror de si mateixa, dels altres, del món".

—Això no és veritat. No era el president que l'interessava, era François Mitterrand. Era una de les poques persones que li deia François, i mai senyor president.

—*Cap dels dos no havia sospitat el seu destí?*

—Ell se sentia subjugat per la seua intel·ligència, la seua fantasia. A ella, la fascinava l'home, la seua fidelitat, el seu do d'organitzar, el seu do de cap, de patró. El va veure coordinant la seua xarxa de resistència quan tenia vint-i-cinc anys. Duras era tan sensible a la seducció dels homes com Mitterrand a la de les dones. Haurien pogut tenir una història. Només va fer un viatge oficial amb François Mitterrand, el primer, per celebrar el bicentenari de la independència americana. Ella no tenia què posar-se. Li vaig planxar les faldilles, les samarretes, i vam eixir de bon matí camí del pavelló d'honor d'Orly amb el vell cotxe d'un amic, Jean-Pierre Cotton. Quan vam arribar a l'entrada, els guàrdies ens van parar. Marguerite va abaixar la finestra i paf!, va caure el vidre a terra. Va dir: "Sóc Marguerite Duras. Vinc per allò de la batalla de Yorktown".

—*Mitterrand li parlava dels seus llibres?*

—No. Ella sabia que Mitterrand era un lector, diguem-ne, clàssic. La seua amistat esdevingué més forta gràcies al seu marit, Robert Antelme. Mitterrand, Mascolo, Beauchamps i Duras el van salvar del camp de concentració de Dachau.

—*Quan ella va veure Mitterrand per última vegada, hi era vosté?*

—Sí. Sopàvem a Chez Le Duc. De sobte, vaig veure entrar Mitterrand. No li vaig dir res, volia que mengés tranquil·la. A la fi del sopar Pierre Bergé se'ns va acostar: "El president voldria saludar-la". "Diga-li que vinga". Mitterrand va seure davant seu. Li va agafar la mà sense dir res. De sobte li va dir: "François, he de dir-li una cosa molt important..." "Marguerite, l'escolte..." Ella es mantenia molt seriosa: "François, sap que ara sóc molt més famosa que no vostè en el món sencer". Va haver-hi un silenci a taula. Mitterrand li va contestar: "Té tota la raó Marguerite, ho sé perfectament..." En el fons allò que volia deixar clar era la primacia de la literatura sobre la política. Marguerite va parlar a François de la importància de la matèria escrita, dels jueus, dels llibres...

—*Segons els qui l'envoltaven, la vida amb ella era plena de sorpreses, de fantasia. És veritat?*

—Mai no riuré tant com vaig riure amb ella. Tenia una alegria boja. Una vegada admès el desastre que sorgeix a cada segon, menjava i reia sense preocupar-se gaire dels problemes de la vida quotidiana. Per no matar-se, per viure.

—*Té cap record d'aquestes rialles boges?*

—Podria escriure'n deu volums. A les tres de la matinada em despertava. Jo anava sempre molt més can-

Si estimes Mallorca,

Medi Ambient

Cultura i Patrimoni

Ordenació del Territori

Benestar Social

sat que no ella. No la vaig veure mai descansar. En plena nit, em deia: "Anem a Orly a veure els avions". Pareixia que tingués divuit anys.

—*Li agradava que la conduïren?*

—Molt. No em preguntava mai on volia anar jo. Em deia: "Gira a la dreta, a l'esquerra, afluixa..." S'inventava la passejada, el camí, el recorregut geogràfic i mental. Orly era l'Indo-xina. Sovint anàvem per les ribes del Sena amb cotxe. Li recordava la seua infantesa, les passejades amb carriola amb sa mare, el clar de lluna, els cels molt clars de l'Àsia. El Sena era el Mekong. I de sobte tot el món esdevenia insuportable, tornava l'angoixa, havíem de tornar a casa a cremadent. En el fons el misteri és que quan tenia quinze anys havia tingut motius per a suïcidar-se, esdevenir ministre o cap de secció de les Galeries Lafayette, atroç amb tothom; però, d'aquest "tot contra seu", en va fer un "tot en favor seu". La violència general de què és dipositària pertany a l'ordre escrit. Sens dubte hi havia un motiu secret al darrere, la brutalitat de sa mare potser, però ella no volia saber-ne res, si no, no hauria escrit més. Lacan li ho va dir una nit, fascinat: "Sobretot, no sàpiga res d'allò que escriga".

—*El cas de vostè què va ser, un rapte?*

—El 28 d'agost de 1980 ens havíem de veure una hora a Trouville. Ella treballava en les seues cròniques per a *Libération*. Des de la fi dels anys 60 veia mig

món, tot i que vivia en una soledat molt gran. Vam xarrar. I aleshores em va dir: "Quede's a dormir ací. No vull que pague una nit d'hotel, no té diners". Va tancar la porta i ja no en vaig eixir mai més.

—*El 1983 va fer una llarga cura de desintoxicació sobre la qual vostè va fer el seu únic llibre, molt bo, de fet: MD.*

—Durant la cura delirava. Vaig prendre notes d'allò

"De vegades jo li deia: 'Ja n'estic tip, de Duras'. Aleshores em mirava i em responia: 'No, Yann, no se'n pot estar mai tip, de Duras.'"

assegura el seu futur

El que més ens importa als mallorquins i mallorquines és la defensa dels nostres interessos patrimonials, del passat i del present, però sobretot la protecció del futur de les nostres famílies.

El Territori i la seva protecció, el Benestar dels més grans i necessitats, la Cultura i el Patrimoni Històric, el Foment de l'Ocupació i les Tradicions, l'Esport Base i la Joventut, els Serveis Municipals amb més instal·lacions per al ciutadà, el respecte pel Medi Ambient i la qualitat de vida. Competències i responsabilitats que tenim depositades els mallorquins en el Consell de Mallorca i que gestiona en cadascuna de les seves àrees assegurant el que més importa a Mallorca, els mallorquins.

Consell de Mallorca

Esports i Joventut

Foment i Ocupació

Cooperació Municipal

Urbanisme

Marguerite Duras (a l'esquerra) amb Catherine Deneuve.
 "Fins a 'L'amant', el 1984, va viure amb pocs diners. Marguerite Duras va ser una autèntica poeta. El seu únic tresor era el seu nom."

que deia per poder-li-ho mostrar després. Una vegada recuperada, va llegir aquestes notes. "Està molt bé això que dic -féu rient-. "Yann, has de fer-ne un llibre".

—Vostè va deixar d'escriure. Quan ella es posava a escriure, vostè hauria pogut fer igual, no?

—No, jo havia d'estar amb ella. Escoltar què em deia. Jo, de fet, li passava els textos a màquina. Era el seu servidor. M'encarregava també d'anar a comprar, del cotxe, de la casa o de res... Havia d'estar allà, simplement.

—La vida va continuar en parella, però la seua relació no ha deixat mai de sorprendre'l.

—Marguerite encara se sentia més sorpresa que no jo. Sorpresa per aquesta coincidència necessària i atzarosa, diria jo, de l'encontre entre ella i jo. Ens agradàvem, jo era el seu preferit i ella la meua preferida. De vegades arribava a la insuportabilitat. Ella no l'estalviava mai, la insuportabilitat.

—Ella li deia: "No comprenc el principi de la teua existència".

—Exacte. "I no et penses que ets un heroi", afegia. El principi mateix de l'existència d'algú o d'ella mateixa era un enigma, i aleshores anava fins al límit, fins a voler destruir per intentar de comprendre alguna cosa de l'altre.

—Sense deixar mai de dir i d'escriure quant l'estimava i que el desitjava.

—Ella ho volia tot. La realitat concreta també. El cos. Volia el meu cos.

—I vostè volia el seu?

—No calia fingir. Calia lliurar-se plenament amb el cos. Fer l'amor. Ho veia molt clar. La falta de relació entre un home i una dona, la vivia amb passió,

amb fatiga també, perquè sabia que podia anar malament i que podia espatllar-se tot.

—Ella també coneixia el seu desig pels homes, i això l'obsedia. Entre vostès, era una guerra?

—Una guerra constant. Una volta me'n vaig atipar i me'n vaig anar vuit dies. Quan vaig tornar havia escrit *L'homme atlantique*. Li vaig dir: "Si em morís demà, escriuriess un llibre sobre mi". "No, Yann, -va esclatar a riure- un gran llibre". Creia fonamentalment en la diferència entre l'home i la dona. La seua heterogeneïtat i la seua aposta impossible, necessària, d'acabar unint-se.

—Va tenir mai la sensació d'haver-la d'aguantar?

—No entenc el significat del mot "aguantar". No he triat aquesta vida. M'ha caigut al damunt. A Marguerite, també li va caure damunt. En alemany en diuen *Leidenschaft*, és a dir, la passió, és a dir,

patiment. Per a viure-la, cal no voler saber res. Cal avançar sense saber.

—Si li era negligent, el fulminava ella?

—Sí, era terrible! Jo havia de fer-li costat i ella havia de ser la preferida sempre. Davant un menú, no podia menjar res que no fóra ella. Durant setze anys no em va demanar mai què volia menjar.

Deia: "avui hi ha porros". Així era [rialles]. En menjava moltíssims. La seua por de ser abandonada començava aquí. Tanmateix, sabia que ens abandonem des del principi, des de sempre. Però ella hi anava, de totes maneres. Jugava el joc de veritat.

—La seua relació devia ser insuportable a vegades. No s'hi revoltava vostè?

—De vegades, sí. Jo deia: "Ja n'estic tip de Duras". Aleshores em mirava: "No, Yann, no se'n pot estar mai tip, de Duras" [rialles].

—Quasi es va matar quan vivia amb ella, veritat?

—No cal ni dir-ho, unes quantes vegades. Ella ho notava. No volia que em suïcidés, volia que em quedés amb ella.

—Marguerite Duras va deixar de viure el dia que va comprendre que ja no escriuria més?

—Així va ser. Va morir el dia 3 de març de matí, cap a les vuit. Uns quants dies abans m'havia dit: "Duras, c'est fini! Nèciament, com es diu sempre en aquests casos, li vaig replicar: "Per què dius això?" Em féu una mirada que deia que jo mentia. El dia que va comprendre que es moria de veritat, no va acceptar-ho, volia viure i no va cedir fàcilment.

Jean-François Kervéan

L'Événement du jeudi / El Temps

Traducció: **Maria J. Seguí**

**"A les tres de la
 matinada
 Marguerite Duras
 em despertava. Jo
 anava sempre molt
 més cansat que no
 ella. No la vaig
 veure mai
 descansar. En
 plena nit, em
 deia: 'Anem a
 Orly a veure
 els avions'."**